

τητο. Γέλια - δάκρυα ἀκράτητα. Δίψα ἀκράτητη λόγ. σύνηθ. || Παροιμ. Σέρνει κι ὁ κρατημένος ἀκράτητο καμάρι (ἐπὶ πτωχαλαζόνος) Ἡπ. β) Ἀνυπόμονος Μακεδ. (Καταφύγ.) 2) Ὁ μὴ κρατούμενος, ὁ μὴ βασταζόμενος ὑπὸ τινος Πόντ. (Ὁφ.): Ἀκράτετο ἔδει τὴν τσάππα (σκαπάνη).

β) Ὁ μὴ δυνάμενος, ὁ μὴ ὦν εἰς θέσιν νὰ κρατηθῇ Πόντ. (Κερασ. Σάντ. Τραπ.) 3) Ὁ μὴ ὑποστηριζόμενος ὑπὸ τινος, ἀπροστάτευτος Πόντ. (Ὁφ.): Ἐπέθανε καὶ τὰ γαρδέλλᾶ τ' ἀκράτετα εἶν' (γαρδέλλᾶ=παιδιά). β) Ὁ ἀνάξιος ὑποστηρίξεως καὶ μερίμνης Πόντ. (Ὁφ. Τραπ.)

ἀκρατοπίνω Λεξ. Κομ.

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. ἄκρατος καὶ τοῦ ρ. πίνω. Καὶ παρὰ Βλάχ.

Πίνω ἄκρατον, γνήσιον οἶνον.

ἄκρατος ἐπίθ. Κρήτ. Κύπρ. —ΚΠαλαμ. Βωμ. 12 ἄκρατους Ἡπ. Θεσσ. (Ζαγόρ.) Θράκ. (Αἰν.) Ἰμβρ. Μακεδ. (Σισάν.) ἀκράτος Αἰγίν. Ἄνδρ. Βιθυν. Ἴος Κάρπ. Κρήτ. Νάξ. (Ἀπύρανθ.) Μύκ. Κύθηρ. Νίσυρ. Παξ. Πελοπ. (Λακων. Μάν.) Πόντ. (Κερασ.) Ρόδ. Σαλαμ. Σίφν. Σύμ. κ. ἄ. ἀγκράτος Πελοπ. (Καλάβρυτ.) ἀκράτους Θεσσ. Θράκ. (Αἰν.) Λέσβ. Λυκ. (Λιβύσσ.) Μακεδ. (Σέρρ. Σιάτ.) Σάμ. κράτους Θεσσ.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. ἄκρατος. Διὰ τὸν καταβιβασμὸν τοῦ τόνου εἰς τὸ ἀκράτος κατὰ τὰ εἰς -ατος ἰδ. ΓΧατζιδ. ΜΝΕ 2,127. Ὁ τύπ. καὶ μεσν.

1) Ἀμιγῆς, γνήσιος, ἀγνὸς καὶ ἐπὶ ἄλλων μὲν πραγμάτων, συνήθως ὁμῶς ἐπὶ οἴνου ἔνθ' ἄν.: Κρασοὶ ἀκράτο πολυλαχ. Νερό ἀκράτο Σαλαμ. Ἀλεύρι-λάδι-μέλι ἀγκράτο Καλάβρυτ. κ. ἄ. Αἶμα ἀκράτο καὶ ἀσταλαμάτιγο Μάν. Κράτου γάλα Θεσσ. Ἀκράτος ἀσβέστης Κρήτ. Θυμίαμα ἀκράτου Αἰν. κ. ἄ. || Ἄσμ.

Μῆλο ἔτρωε τὸ πρῶι, τσίτρο τὸ μεσημέρι
τσαὶ κάθε ἥλιον ξέγευμα ἔτρωε μόσκ' ἀκράτο
Αἰγίν.

Ὡρα καλή, ψηλή, λυγρή, τριανταφυλλῆ μ' ἀκράτη
καὶ καστανομαλλοῦσα μου καὶ γατανοφρυδάτη
Ἀπύρανθ.

Βαίνει της περισσὰ φλωριά, μαλάματα ἀκράτα
Αἰγίν.

Ἵστοις ἀραμάδες τῶν δοντιῶν ἔχει ἀκράτο μόσκο

Ρόδ. Συνών. ἀγναῖος 1, ἀγνὸς Β 1, μοναῖτος.

β) Εἰλικρινής, γνήσιος, ἐπὶ ἀνθρώπων Ἄνδρ. Κάρπ. Κρήτ. Παξ. Σάμ.: Φίλος ἀκράτος Κάρπ. Κρήτ. Ἀκράτ' φιλία Σάμ. 2) Καθαρὸς Λέσβ.: Σπίτ' ἀκράτου Λέσβ. Σπίτ' παστριμένον, πιάττα πλυμένα, οὔλα ἀκράτα αὐτόθ.

3) Ἀθῶος Βιθυν.: Ἄσμ.

Τὸ παιδάκι μου τ' ἀκράτο τὸ στρογγυλοπωγωνᾶτο
Βιθυν.

ἀκρατοσύνη ἡ, ἀμάρτ. ἀκρατουσύν' Λέσβ. (Πάμφιλ.)

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. ἄκρατος.

Καθαριότης: Μουσκουβουλᾶ τοῦ σπίτ' ἀπ' τ'ν ἀκρατουσύν' τοῖ τ' δάστρα.

ἀκράφνου ἐπίρρ. Πάρ. (Λεῦκ.)

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. ἄκρος καὶ τοῦ ἐπιρρ. ἄφνου.

Ἐξαίφνης: Ἀκράφν' ἀκράφν' νὰ φανῇ ἐδῶ κάτω.
Συνών. ἄφνου, ξαφνικά.

ἀκράχαρος ἐπίθ. Πόντ. (Κερασ.) ἀκρόχαρος Πόντ. (Κερασ.)

Ἐκ τῶν ἐπιθ. ἄκρος καὶ ἄχαρος.

Ὁ λίαν δυστυχής. Συνών. χιλιάχαρος.

ἄκραχτα ἐπίρρ. Πέλοπ. (Γορτυν.) Σύμ. —ΝΠολίτ. Παραδ. 2,1301.

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. ἄκραχτος

Κατὰ τὴν ὥραν τῆς νυκτὸς τὴν πρὸ τῆς ἀλεκτοροφωνίας, ἐν ὥρᾳ βαθείας νυκτὸς ἔνθ' ἄν.: Ἐσηκώθηκ' ἄκραχτα Σύμ. Ποτὲ δὲν πρέπει ν' ἀπολογεῖται κανεὶς, ὅταν εἶναι ἄκραχτα ΝΠολίτ. ἔνθ' ἄν.

ἄκραχτος ἐπίθ. Ἄνδρ. Πελοπ. (Καλάβρυτ.) ἄκραχτους Μακεδ. (Καταφύγ.) —ΚΘεοτόκ. Καραβέλ. 9 ἄκραγος Εὐβ. (Ὁξύλιθ. κ. ἄ.) Πελοπ. (Ἀρκαδ. Λακων. Μάν. Ξυλόκ.) ἄκραγους Λέσβ.

Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ ἐπιθ. *κραχτός < κράζω.

1) Ὁ μὴ κράζας, ὁ μὴ λαλήσας, ἐπὶ πτηνῶν Ἄνδρ. Λέσβ. Πελοπ. (Ἀρκαδ. Καλάβρυτ. Λακων. Ξυλόκ. Μάν.): Τὰ πουλλὰ εἶναι ἄκραχτα ἀκόμη Ἄνδρ. Ἀκραγοὶ οἱ κοῦροι σηκώνομαι (πρὶν λαλήσουν οἱ πετεινοὶ ἐγείρομαι τῆς κλίνης) Μάν. || Φρ. Ἀκραγο πουλλὰ εἶναι ἀκόμη (ἐπὶ νέου ἢ νέας μὴ ὠρίμου, ἀπείρου τοῦ κόσμου) Ἀρκαδ. Καλάβρυτ. Ἀκραγους πιτ'νὸς (ὁ πρὸ τῆς ἀλεκτοροφωνίας χρόνος τῆς νυκτὸς) Λέσβ. β) Μεταφ. ἐπὶ ἀνθρώπων καὶ δὴ παιδίων, ἀνόητος, μωρὸς Εὐβ. (Ὁξύλιθ.) 2) Ἀπρόσκλητος συνήθως εἰς γάμον Μακεδ. (Καταφύγ.) —ΚΘεοτόκ. ἔνθ' ἄν.: Σ' τοὺν γάμον τοὺν ἄκραχτου ποῦ τοὺν βάζν; Καταφύγ. Ποιὸς εἶναι ἐκεῖνος ὁ ξένος ποῦ θά μ'μπαινε ἄκραχτος σὲ ξένα ἰντερέσσα; ΚΘεοτόκ. ἔνθ' ἄν.

ἀκρεββάτωτος ἐπίθ. Ἡπ. ἀκριββάτουτος Ἡπ. (Ζαγόρ.)

Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ καὶ τοῦ ἐπιθ. *κρεββατώτος < κρεββατώνω.

Ὁ στερούμενος κρεββατιάς, ἥτοι ἰκρῳμάτος, ἐσχάρας, ἐφ' ἧς νὰ στηρίζεται, συνήθως ἐπὶ ἀμπέλων ἔνθ' ἄν.: Ἄσμ.

Μηλῆς ἀπὸ τὰ Γιάννινα, ραντζῆς ἀπὸ τὴν Ἀρτα,
κι πιρουγλή ἀκριββάτουτη ἀπ' ἄραιον πιριβόλι
(πιρουγλή=ἀναδενδράς) Ζαγόρ.

ἀκρέμαστος ἐπίθ. κοιν. καὶ Πόντ. (Κερασ. Χαλδ.) ἀκρέμαγος Πελοπ. (Τρίκκ. Συγκά Κορινθ.) Πόντ. (Τραπ. Χαλδ.)

Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ ἐπιθ. κρεμαστός < κρεμῶ. Ἡ λ. καὶ παρὰ Σομ.

1) Ὁ μὴ ἀνηρτημένος κοιν. καὶ Πόντ. (Κερασ. Τραπ. Χαλδ.): Ἀφῆσε τὸ σακκάκι ἀκρέμαστο κοιν. Ἀφῆτ' ἀκρέμαγα τὰ κρεμμύδια - τὰ τσυνδῶνια κττ. Τρίκκ. 2) Ὁ μὴ ἀπηγχοτισμένος κοιν.: Δὲν ἔμεινε ἔς τὰ εἰκοσιένα κανένα ἀκρέμαστος ἀπὸ τοὺς προεστοὺς τοῦ χωριοῦ, ὅλους τοὺς ἐκρέμασαν οἱ Τοῦρκοι.

ἀκρέμιστος ἐπίθ. πολλαχ. καὶ Πόντ. (Τραπ.) ἀκρέμιγος Πόντ. (Τραπ.) ἀγκρέμιστος Πελοπ. (Ἀρκαδ.) Πόντ. (Τραπ.) ἀγκρέμιστος Κρήτ. ἀγκρέμιστος Εὐβ. (Κονίστρ.) ἀγκρέμιστε Τσακων. ἀγκρέμιστος Κρήτ.

Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ ἐπιθ. *κρεμιστός < κρεμίζω, δι' ὃ ἰδ. γκρεμίζω.

